

Ε ι σ η γ η τ ι κ ή έ κ θ ε σ η
π ρ ο ς τ η Β ο υ λ ή τ ω ν Ε λ λ ή ν ω ν

Κύριοι Συνάδελφοι,

έχω την τιμή να υποβάλω στην Ολομέλεια του Σώματος το οριστικό σχέδιο Κώδικα Κανονισμού εργασιών της Βουλής (μέρος Κοινοβουλευτικό) το οποίο η διευρυμένη διαρκής Κοινοβουλευτική Επιτροπή του Κανονισμού, ύστερα απο πολύμηνη και επιμελημένη επεξεργασία, ψήφισε και εισηγείται την κύρωσή του.

θα πρέπει εξαρχής να τονιστεί ιδιαίτερα το υπερκομματικό κλίμα, μέσα στο οποίο εργάστηκε η διευρυμένη διαρκής Κοινοβουλευτική Επιτροπή του Κανονισμού. Όλα τα μέλη της πρόσφεραν την πολύτιμη συμβολή τους με υποδειγματικό πνεύμα γόνιμης συνεργασίας. Συνέβαλε σε τούτο, πέρα απο το υψηλό αίσθημα υπευθυνότητας που διέκρινε τις πολλές και πολύωρες συνεδριάσεις της Επιτροπής, η κοινή και σταθερή επιθυμία όλων των Συναδέλφων και όλων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, να αποκτήσει η Βουλή νέο Κανονισμό Εργασιών που να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες λειτουργίας της. Στην αντιπροσωπευτικότερη δηλαδή και, συνεπώς, δημοκρατικότερη συγκρότηση των οργάνων που διευθύνουν και συντονίζουν τις εργασίες της Ολομέλειας, των Τμημάτων και των Επιτροπών αφενός και, αφετέρου, στην ουσιαστική αναβάθμιση των εργασιών, αναφορικά τόσο με το νομοθετικό έργο, όσο και με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο.

1. Ιστορικά έχω να σημειώσω ότι ο πρώτος Κανονισμός της Βουλής είχε ψηφιστεί το 1884 και είχε έκτοτε αποσπασματικά αναθεωρηθεί 17 φορές. Για τελευταία φορά, το 1975. Στον Κανονισμό όμως που προήλθε από την αναθεώρηση του 1975, παρά τις παραλείψεις που τυχόν παρατηρήθηκαν και τα κενά που ίσως διαπιστώθηκαν στην εφαρμογή του, πρέπει να αναγνωριστεί ότι ήταν αρτιότερος από όλους τους προηγούμενους.

Δέκα χρόνια αργότερα, στις 17 Οκτωβρίου 1985 (συνεδρίαση ΙΕ'), η Ολομέλεια της Βουλής είχε αποφασίσει ομόφωνα, για τους λόγους που εκτέθηκαν αναλυτικά τότε, τη σύνταξη σχεδίου εξυπαρχής νέου και συγχρονισμένου Κανονισμού.

Για το σκοπό τούτο διευρύνθηκε η διαρκής Κοινοβουλευτική Επιτροπή του Κανονισμού, με απόφαση που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Α' 189/21.10.1985), ώστε να εκπροσωπούνται σ' αυτήν όλες οι πολιτικές τάσεις του Κοινοβουλίου. Παράλληλα συστήθηκε άτυπη επιτροπή, συγκρο-

τούμενη από το προεδρείο της Βουλής και υπηρεσιακούς παράγοντες που προετοίμασε σε 112, πολύωρες κάθε φορά, συνεδριάσεις "προσχέδιο" νέου Κανονισμού, το οποίο, στη συνέχεια, επεξεργάστηκε η κοινοβουλευτική επιτροπή σε σαράντα επτά (47) συνεδριάσεις.

2. Η επεξεργασία του σχεδίου νέου Κώδικα Κανονισμού Εργασιών της Βουλής κινήθηκε στις ακόλουθες τρεις κατευθυντήριες γραμμές: πρώτο, να αξιοποιήσει την πολύτιμη εμπειρία που έχουμε αποκομίσει από τη λειτουργία του ελληνικού Κοινοβουλίου επί ενάμιση περίπου αιώνα. Δεύτερο, να ικανοποιήσει μόνιμες απαιτήσεις για αρτιότερη και δικαιότερη ρύθμιση των κανόνων εργασίας της Εθνικής Αντιπροσωπείας. Και τρίτο, να εντάξει στο επιτρεπτό ή δυνατό βαθμό τις σύγχρονες μεθόδους των Κανονισμών άλλων ευρωπαϊκών κοινοβουλίων, χωρίς βέβαια δουλική μεταφορά θεσμών και διαδικασιών που δε θα μπορούσαν να εναρμονιστούν με την ελληνική εμπειρία και να αποκοιλωθούν από το δικό μας σύστημα και τις κοινοβουλευτικές μας παραδόσεις.

Μέσα σ' αυτό το τρίπτυχο υδρύνονται νέοι θεσμοί, με τους οποίους γίνεται επίκαιρος και πιο αποτελεσματικός ο κοινοβουλευτικός έλεγχος και αναβαθμίζεται το νομοθετικό έργο, έτσι ώστε, δέχως υπερβολή, ο νέος Κανονισμός να μπορεί να χαρακτηριστεί από τους πιο εκσυγχρονισμένους Κανονισμούς των Κοινοβουλίων της Ευρώπης.

3. Οι θεμελιακές αρχές, στις οποίες στηρίζεται το υποβαλλόμενο σχέδιο νέου Κανονισμού, είναι οι ακόλουθες:

3.1 Περισσότερο αντιπροσωπευτική και, συνακόλουθα, δημοκρατικότερη συγκρότηση των οργάνων που διευθύνουν τις εργασίες της Βουλής. Ο στόχος τούτος επιδιώκεται με δύο καινούριους θεσμούς, δηλαδή το διακομματικό Προεδρείο και τη Διάσκεψη των Προέδρων.

3.1.1. Το διακομματικό προεδρείο

Ο νέος Κανονισμός καταργεί το μονοκομματικό προεδρείο της Βουλής και, για πρώτη φορά στην κοινοβουλευτική μας ιστορία, καθιερώνει τη διακομματική σύνθεση του προεδρείου.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.2 του σχεδίου, η συμμετοχή των κομμάτων της αντιπολίτευσης στη συγκρότηση του προεδρείου δεν περιορίζεται, όπως ως τώρα, στις μάλλον διακομματικές θέσεις Κοσμητόρων και Γραμματέων, αλλά επεκτείνεται και στις ουσιαστικές θέσεις των Αντιπροέδρων. Πέρα δηλαδή από τους τρεις πρώτους Αντιπροέδρους που προέρχονται από την πλειοψηφία, θα εκλέγονται και δύο άλλοι Αντιπρόεδροι από την Αντιπολίτευση.

Και μάλιστα υποχρεωτικά, ο τέταρτος, από την πρώτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική της Ομάδα και, ο πέμπτος, από τη δεύτερη.

Είναι αλήθεια ότι στην ελληνική Βουλή έχει δημιουργηθεί λαμπρή παράδοση, στο πλαίσιο της οποίας το προεδρείο όλο και περισσότερα τελευταία χρόνια λειτουργεί και γίνεται δεκτό από όλες τις πολιτικές πλευρές ως υπερκομματικό συνήθως όργανο, που δεν ταυτίζεται αναγκαστικά με την εκάστοτε κυβέρνηση. Ήδη, με την καθιέρωση του διακομματικού προεδρείου, δημιουργούνται και αντικειμενικές συνθήκες κατοχύρωσης της παράδοσης τούτης.

Εύλογα αναμένεται ότι όλα τα μέλη του διακομματικού προεδρείου θα έχουν, στο πλαίσιο της διαμορφωμένης κοινοβουλευτικής παράδοσης, ως μοναδικό γνώμονα τις διατάξεις του Κανονισμού και την ομαλή διεξαγωγή του κοινοβουλευτικού έργου, ανεξάρτητα από την κομματική ένταξή τους.

Με αυτήν την εύλογη προσδοκία, ο νέος θεσμός του διακομματικού προεδρείου είναι ένα αποφασιστικό βήμα για τη δημοκρατικότερη οργάνωση και λειτουργία του Κοινοβουλίου.

3.1.2. Η Διάσκεψη των Προέδρων

Ιδρύεται ένα καινούριο όργανο, με γνήσια αντιπροσωπευτική και, για αυτό, δημοκρατική συγκρότηση, η Διάσκεψη των Προέδρων. Σύμφωνα με το άρθρο 13, το όργανο τούτο συγκροτείται από τον πρόεδρο της Βουλής, ως πρόεδρο, τους Αντιπροέδρους της Βουλής, τους Πρόεδρους των διαρκών επιτροπών, τους Πρόεδρους των κοινοβουλευτικών ομάδων και έναν ανεξάρτητο Βουλευτή, ως εκπρόσωπο των ανεξαρτήτων.

Πρότυπο του νέου θεσμού υπήρξαν ανάλογα όργανα που προβλέπουν οι σύγχρονοι κανονισμοί των ευρωπαϊκών κοινοβουλίων.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το υποβαλλόμενο σχέδιο, η Διάσκεψη των Προέδρων μπορεί, μεταξύ άλλων, να αποφασίζει τη διεξαγωγή οργανωμένης συζήτησης (άρθρα 14 και 107), να καθορίζει τη συνολική διάρκεια των γενικών συζητήσεων, να επιλέγει τις επίκαιρες ερωτήσεις που πρέπει να προταχθούν (άρθρο 137 παραγρ.6) και γενικότερα να οργανώνει τις εργασίες της Βουλής.

3.2. Επιτυγχάνεται αναβάθμιση των εργασιών, αναφορικά με το νομοθετικό έργο, καθώς και με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο.

3.2.1. Για τις συζητήσεις των σχεδίων και προτάσεων νόμων στη Βουλή, καθιερώνεται, με ορισμένες προϋποθέσεις, ο θεσμός της οργανωμένης συζήτησης. Έτσι θα αποφεύγονται οι επαναλήψεις που, ως τώρα, και το ενδιαφέρον μειώναν, αλλά και, προπαντός, εμπόδιζαν να ακουστούν όλες οι γνώμες και οι τάσεις. Στην οργανωμένη συζήτηση η ορθολογική κατανομή του χρόνου για την άσκηση του νομοθετικού έργου θα αποφασίζεται από τη Διάσκεψη των Προέδρων ανάλογα με την έκταση και σπουδαιότητα του σχεδίου νόμου. Παράλληλα, στη συνήθη διαδικασία συζήτησης λαμβάνεται πρόνοια αναβάθμισης του ρόλου του απλού Βουλευτή με την ενεργό συμμετοχή του στη συζήτηση της αρχής και των άρθρων, με αντίστοιχο περιορισμό του χρόνου ομιλίας των Υπουργών, των Προέδρων και των Εκπροσώπων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων που συνήθως κατανάλωναν μέχρι τις προχωρημένες νυχτερινές ώρες το χρόνο συζητήσεων του Κοινοβουλίου. Με την εκλογίκευση του χρόνου αγορεύσεων θα αποφεύγονται οι μακρές και κουραστικές παρεμβάσεις και θα απομένει ικανός χρόνος για ομιλίες των Βουλευτών. Η ρύθμιση τούτη, σε συνδυασμό με το θεσμό της οργανωμένης συζήτησης, θα εξασφαλίσει τον άριστο συνδυασμό, αφενός, να αναπτύσσεται ουσιαστικός και σε βάθος διάλογος στη Βουλή και, αφετέρου, να αποφεύγεται η αδικαιολόγητη καθυστέρηση στο νομοθετικό έργο.

3.2.2. Αποφασιστικό παράγοντα προς την κατεύθυνση της αναβάθμισης του νομοθετικού έργου της Βουλής και της καίριας του θεσμού της οργανωμένης συζήτησης, αποτελεί η ριζική αναδιοργάνωση της λειτουργίας των κοινοβουλευτικών επιτροπών:

Επί δεκαετίες η προεργασία των σχεδίων και των προτάσεων νόμων από τις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές ήταν, όχι σπάνια, μάλλον τυπική, και όχι με την αναγκαία ευρυτητα. Το κέντρο βάρους αφηνόταν έτσι στις συζητήσεις ενώπιον της Ολομέλειας, με επακόλουθο την παρέκκλιση και καθυστέρηση του νομοθετικού έργου. Προπαντός όμως αλλοιωνόταν ο χαρακτήρας των συζητήσεων στην Ολομέλεια, όπου προέχει η ανάπτυξη φυσικά πολιτικών θέσεων, και όχι πάντα η επεξεργασία των λεπτομερειών των νομοθετικών λύσεων.

Με το νέο Κανονισμό εξασφαλίζεται η ουσιαστική επεξεργασία των σχεδίων και των προτάσεων νόμων από τις διαρκείς κοινοβουλευτικές επιτροπές, των οποίων η σύσταση, η συγκρότηση και η διαδικασία λειτουργίας ρυθμίζονται πάνω σε εντελώς καινούριες βάσεις.

Η παραγρ. 1 του άρθρου 31 εισάγει μία σημαντική μεταρρύθμιση με την κατανομή των Βουλευτών σε έξι μόνο διαρκείς επιτροπές, κάθε μία από τις οποίες θα αποτελείται από το 1/6 έως το 1/8 του συνολικού αριθμού των Βουλευτών. Στις συνεδριάσεις των διαρκών κοινοβουλευτικών επιτροπών εξασφαλίζεται η συνολική

συμμετοχή των Βουλευτών, για την πρόσθετη και πολύωρη εργασία και απασχόληση των οποίων θεσπίζονται ανάλογα κίνητρα (άρθρα 37 παραγρ. 2, 40 παραγρ. 1, 2 και 5, καθώς και 91 παραγρ. 6 και 7). Ας σημειωθεί επίσης ότι η εργασία και απασχόληση των Βουλευτών με τη νέα διαδικασία λειτουργίας των κοινοβουλευτικών επιτροπών θα είναι, καταντίθεση με τα ήδη κρατούντα, εκτός των ωρών συνεδριάσεων της Βουλής.

Διατηρείται η έλλειψη δημοσιότητας των διαρκών επιτροπών (άρθρο 38). Και τούτο, επειδή το κύριο βάρος των συνεδριάσεων κάθε επιτροπής δεν εντοπίζεται στην ανάπτυξη του πολιτικού λόγου, αλλά της νομοθετικής επεξεργασίας, η οποία πρέπει να γίνεται απερίσπαστα από τις κομματικές αντιπαραθέσεις, στις οποίες αναπόδραστα οδηγούν ο πολιτικός λόγος και η δημοσιότητα. Αλλά η διάταξη τούτη εισάγει μια ριζική καινοτομία στη λειτουργία των διαρκών επιτροπών. Δίνει το δικαίωμα να καλούν σε ακρόαση εξωκοινοβουλευτικά πρόσωπα, εκπροσώπους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, συνδικαλιστικών οργανώσεων ή άλλων κοινωνικών φορέων, καθώς και εμπειρογνώμονες που είναι σε θέση να τις διατείνονται σε ζητήματα ειδικά ή τεχνικά.

Η καινοτομία αυτή θα πρέπει να χαρακτηριστεί ιδιαίτερα, γιατί για πρώτη φορά εδώνει τη Βουλή επίσημα σε άμεση επικοινωνία με τους εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης και του συνδικαλιστικού κινήματος. Στο πλαίσιο της επεξεργασίας σχεδίων και προτάσεων νόμων, όπως προαναφέρθηκε, δημιουργούνται έτσι οι

προύποθέσεις επικοινωνίας των κοινοβουλευτικών επιτροπών απευθείας με την Κοινή Γνώμη με αποτέλεσμα να συντελείται ο διάλογος του Κοινοβουλίου, όχι μόνο προς τα μέσα, αλλά και προς τα έξω, ιδίως με τους εκπροσώπους των ενδιαφερόμενων τάξεων. Είναι πρόδηλο ότι, με τον τρόπο τούτο, η λειτουργία των διαρκών επιτροπών αναβαθμίζεται ριζικά.

Πρόκειται για καινοτομία που κάνει ακόμη πιο δημοκρατική τη λειτουργία του Κοινοβουλίου και το κατοχυρώνει ως τον εγκυρότερο εκφραστή της Λαϊκής Κυριαρχίας.

Ρυθμίζεται διεξοδικά και ικανοποιητικά ο αριθμός των συνεδριάσεων που θα πρέπει να αφιερώνει κάθε επιτροπή στην επεξεργασία και εξέταση κάθε σχεδίου νόμου, καθώς και η διάρκεια κάθε συνεδρίασης, με στόχο την ουσιαστική και σε βάθος επεξεργασία και εξέταση κάθε σχεδίου νόμου από τις διαρκείς και ειδικές επιτροπές (άρθρο 90). Το σχέδιο νέου Κανονισμού αναθέτει στον Πρόεδρο της επιτροπής, ύστερα από συνεννόηση με τον Πρόεδρο της Βουλής, να καθορίζει το συνολικό αριθμό των συνεδριάσεων που θα απαιτηθούν για κάθε σχέδιο νόμου.

Σχετικά γίνεται η ακόλουθη διάκριση: οι συνεδριάσεις της επιτροπής για κάθε σχέδιο νόμου θα πρέπει να είναι το πολύ έως τρεις, με ελάχιστο χρόνο διάρκειας κάθε μιάς, τρεις ώρες.

Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις, αν η ιδιαίτερη έκταση και σημασία του σχεδίου νόμου το επιτρέπει, η επιτροπή, με την

έγκριση του Προέδρου της Βουλής , μπορεί να αυξήσει τον αριθμό των συνεδριάσεων έως τέσσερις συνολικά. Αν ούτε οι τέσσερις συνεδριάσεις αρκούν για την επεξεργασία και εξέταση συγκεκριμένων σχεδίων νόμων, η επιτροπή μπορεί να αποφασίσει την εξακολούθηση της επεξεργασίας σε όσες παραπέρα συνεδριάσεις κρίνονται από την ίδια απαραίτητες. Όμως δίχως την εφαρμογή του άρθρου 37 παραγρ.2 για τις επιπλέον αυτές συνεδριάσεις.

3.2.3. Πάγιο αίτημα της εκάστοτε αντιπολίτευσης, ήδη από τον περασμένο αιώνα, ήταν να διεξάγεται ο κοινοβουλευτικός έλεγχος στα κρίσιμα και επίκαιρα γεγονότα που βρίσκονται στο κέντρο του ενδιαφέροντος, και της κάθε φορά προσχής της Κοινής Γνώμης. Για πρώτη φορά θεσμοθετείται τούτο με δυό καινούρια μέσα κοινοβουλευτικού ελέγχου, δηλαδή τις επίκαιρες ερωτήσεις και τις επίκαιρες επερωτήσεις, που θα έχουν άμεση προτεραιότητα απέναντι στις συνήθεις ερωτήσεις και επερωτήσεις, οι οποίες επίσης διατηρούνται. Μάλιστα θεσμοθετούνται τέτοιες διαδικασίες, ώστε η επιλογή και η σειρά των επίκαιρων ερωτήσεων και επερωτήσεων που θα συζητηθούν να γίνεται με πρωταρχία της ίδιας της αντιπολίτευσης, και να μην εξαρτάται από την κυβερνητική πλειοψηφία, όπως συνέβαινε έως σήμερα.

Ειδικότερα, με τις επίκαιρες ερωτήσεις (άρθρα 128-131)

παρέχεται σε κάθε Βουλευτή το δικαίωμα να υποβάλλει ερωτή-
σεις για θέματα άμεσης επικαιρότητας (άρθρο 128 παραγρ.1)
που συζητούνται κάθε Παρασκευή (άρθρο 129 παραγρ.1), ύστε-
ρα από επιλογή που κάνει ο Πρόεδρος κάθε Κοινοβουλευτικής
Ομάδας για τις επίκαιρες ερωτήσεις που έχουν κατατεθεί από
Βουλευτές που ανήκουν στη δύναμή της (129 παραγρ.2 και 3),
ενώ εξάλλου προβλέπεται ειδική διαδικασία για την επιλογή
και εκείνων των επίκαιρων ερωτήσεων που έχουν κατατεθεί
από ανεξάρτητους Βουλευτές (άρθρο 129 παραγρ.4).

Καθιερώνεται επίσης νέο μέσο κοινοβουλευτικού ε-
λέγχου, οι επίκαιρες επερωτήσεις (άρθρο 137). Με αυτές
παρέχεται σε κάθε Βουλευτή το δικαίωμα να καταθέτει επερω-
τήσεις για θέματα άμεσης επικαιρότητας (άρθρο 137 παραγρ.1)
που θα συζητούνται κάθε Τρίτη (άρθρο 137 παραγρ.2), ύστερα
από επιλογή που κάνει, σε πρώτη φάση, ο Πρόεδρος κάθε Κοι-
νοβουλευτικής Ομάδας ή ο εκπρόσωπος των ανεξαρτήτων
(άρθρο 137 παραγρ.5) και, σε δεύτερη τελική φάση, η Διάσκεψη
των Προέδρων (άρθρο 137 παραγρ.6).

3.2.4. Θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος ----- (Συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως) -----

Ένας θεσμός που έχει δοκιμαστεί στην πράξη με επιτυχία,
περόλο που δέν προβλεπόταν από τον ισχύοντα Κανονισμό, ρυθ-

μίζεται ήδη θετικά με σαφήνεια και πληρότητα. Πρόκειται για τη διεξαγωγή συζήτησης για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος θέματα, πριν από την ημερήσια διάταξη. Το άρθρο 143 καταγράφει βασικά την πρακτική που άτυπα έχει ακολουθηθεί στο παρελθόν. Όμως, για πρώτη φορά, θεσπίζεται η υποχρεωτική σύγκληση της Βουλής για να συζητήσει σε επίπεδο Πρωθυπουργού και Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, πρό ημερησίας διατάξεως, δύο φορές σε κάθε σύνοδο, από τις οποίες τη μία φορά με την πρωτοβουλία της αντιπολίτευσης και για θέμα συζήτησης της δικής της επιλογής. Γίνεται φανερό ότι με την καθιέρωση αυτής της διάταξης κατοχυρώνεται πλέον ένας θεσμός με τον οποίο αναβαθμίζεται το κύρος του Κοινοβουλίου και ενισχύεται ο ρόλος του πάνω στα θέματα του Τόπου.

Προβλέπεται η δυνατότητα σύστασης επιτροπών για τη μελέτη εθνικών ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητημάτων (άρθρο 44). Η σύσταση των επιτροπών αυτών αποφασίζεται ύστερα από πρόταση είτε της Κυβέρνησης είτε των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων. Η αποστολή των επιτροπών τούτων αντιδιαστέλλεται από εκείνη των διαρκών κοινοβουλευτικών επιτροπών, των οποίων το έργο περιορίζεται αποκλειστικά στην επεξεργασία των σχεδίων και των προτάσεων νόμων, καθώς και των εξεταστικών επιτροπών που έχουν εξειδικευμένο ανακριτικό έργο. Πρόκειται

για καινοτομία του σχεδίου νέου Κανονισμού που ασφαλώς αναβαθμίζει αποφασιστικά τη λειτουργία του Κοινοβουλίου, στο οποίο παρέχονται αρμοδιότητες άμεσης παρέμβασης και σε βάθος μελέτης προκειμένου για ζητήματα με εθνικό ή γενικότερο ενδιαφέρον.

Πέρα από τις προαναφερόμενες θεμελιακές αρχές, στις οποίες στηρίχθηκε η σύνταξη του σχεδίου νέου Κανονισμού, περιέχονται καινούριες διατάξεις, με τις οποίες καθιερώνονται νέες ρυθμίσεις, τόσο για να γίνει εναρμόνιση με την πρόσφατη αναθεώρηση του Συντάγματος της 6ης Μαρτίου 1986, όσο και για να ρυθμιστούν θέματα που, αν και προβλέπονταν ήδη στην αρχική μορφή του Συντάγματος του 1975, όμως δεν είχαν αντίστοιχη διαδικαστική ρύθμιση στον ισχύοντα Κανονισμό (βλ. πιο κάτω 4.6 έως 4.9).

4. Οι ειδικότεροι προβληματισμοί και προσανατολισμοί, για τις επί μέρους νέες αυτές ρυθμίσεις, καθρεφτίζονται ανάγλυφα στα πολυσέλιδα πρακτικά των συνεδριάσεων της διευρυμένης διαρκούς Κοινοβουλευτικής Επιτροπής του Κανονισμού. Αξίζει όμως ενδεικτικά να επισημανθούν και ορισμένες άλλες νέες διατάξεις, όπως οι ακόλουθες.

4.1. Οι αρμοδιότητες του Προέδρου της Βουλής, ενώ βασικά ρυθμίζονται σύμφωνα με όσα ίσχυαν ως τώρα, όμως, σε αρμονία με το ελληνικό δίκαιο, αλλά και με τους κανονισμούς άλλων ευρωπαϊκών κοινοβουλίων, διευκρινίζεται (άρθρο 11) ήδη με σαφήνεια ότι ο Πρόεδρος εκπροσωπεί τη Βουλή δικαστικώς και εξωδίκως. Αποκαθίσταται έτσι η Βουλή σε αυτοτελές νομικό πρόσωπο που δεν ταυτίζεται με το Δημόσιο. Τούτο επιβάλλεται από τη νομική και οικονομική αυτοτέλεια της Βουλής που την κατοχυρώνει το Σύνταγμα απέναντι στις διοικητικές υπηρεσίες της εκτελεστικής εξουσίας. Για το λόγο τούτο η δικαστική και εξώδικη εκπροσώπηση της Βουλής δεν μπορεί να ανήκει σε μέλη της εκάστοτε κυβέρνησης, όπως λχ στον Υπουργό οικονομικών, αλλά στον Πρόεδρό της.

4.2. Οι διατάξεις αναφορικά με τη σύσταση και την αναγνώριση των κοινοβουλευτικών ομάδων (άρθρα 15 και 16) έχουν ήδη ψηφιστεί από τον Απρίλιο του 1988 και ισχύουν έκτοτε (ΦΕΚ Α 42/15.4.1988). Ειδικότερα, το άρθρο 15 αφορά τη σύσταση

ση κοινοβουλευτικής ομάδας, τα τεκμήρια υπαγωγής Βουλευτών σε αντίστοιχη ομάδα και τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνουν σχετικά με κάθε αξιολογη μεταβολή. Επαναλαμβάνεται βασικά ισχύον δίκαιο. Όμως ρυθμίζεται ειδικά ο τρόπος, με τον οποίο συνιστάται καινούρια κοινοβουλευτική ομάδα, όπως και κάθε μεταβολή. Επίσης καθιερώνεται τεκμήριο ότι ο Αρχηγός ή Πρόεδρος του Κόμματος θεωρείται και Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κόμματος, αν έχει εκλεγεί Βουλευτής.

4.3. Καθορίζεται με σαφήνεια η σειρά μεταξύ των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και εξασφαλίζεται το προβάδισμα στην αρχαιότερη, σε περίπτωση αριθμητικής ισοδυναμίας δύο κοινοβουλευτικών ομάδων (άρθρο 19).

4.4 Προβλέπεται ειδική διαδικασία για τη συζήτηση και την ψήφιση σχεδίων και προτάσεων νόμων που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ανέπεμψε στη Βουλή, σύμφωνα με το αναθεωρημένο άρθρο 42 του Συντάγματος (άρθρο 114). Πρόκειται για ρύθμιση που υπήρχε και στο προηγούμενο δίκαιο.

4.5 Επίσης ρυθμίζεται ειδικά η συζήτηση και ψήφιση πρότασης του υπουργικού συμβουλίου για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος (άρθρο 115). Πρόκειται για νέα ρύθμιση που ήταν απαραίτητη ύστερα από την αντίστοιχη αναθεώρηση του άρθρου 44 παρ.2 εδ. α' του Συντάγματος.

Στο ίδιο πλαίσιο ρυθμίζεται και η διαδικασία συζήτησης και απόφασης για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος, ύστερα από πρόταση Βουλευτών (άρθρο 116). Και εδώ πρόκειται για νέα ρύθμιση που ήταν απαραίτητη μετά την αναθεώρηση του άρθρου 44 παραγρ.2 εδ.β του Συντάγματος.

4.6 Ακόμη ρυθμίζεται ειδικά η διαδικασία για τη συζήτηση και την απόφαση να κηρυχθεί η χώρα σε κατάσταση πολιορκίας, ύστερα από πρόταση της κυβέρνησης. Στο σημείο αυτό ο προηγούμενος Κανονισμός δεν περιείχε ρύθμιση, παρόλο που η κήρυξη της Επικράτειας σε κατάσταση πολιορκίας προβλεπόταν και τότε από το Σύνταγμα. Αυτό το νομοθετικό κενό συμπληρώνει το άρθρο 117 του σχεδίου νέου Κανονισμού.

4.7 Ρυθμίζεται ειδικά η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας (άρθρο 140). Πρόκειται για εντελώς καινούρια ρύθμιση, η οποία ήταν απαραίτητη, ύστερα από την αναθεώρηση των αντίστοιχων διατάξεων του Συντάγματος, προκειμένου να γίνει η αναγκαία προσαρμογή, ενόψει της σαφούς ψηφοφορίας που καθιερώθηκε.

4.8 Η αρμοδιότητα των εξεταστικών επιτροπών και, δια μέσου αυτών, η εξουσία της Βουλής να ασκεί ουσιαστικό και δραστικό έλεγχο στις δημόσιες υποθέσεις, επεκτείνονται ριζικά. Με το άρθρο 149 ορίζεται ότι η Βουλή μπορεί να αποφασίζει τη σύσταση

εξεταστικών επιτροπών, με αντικείμενο την παρακολούθηση και τον έλεγχο κάθε οργανισμού ή επιχείρησης του δημόσιου τομέα. Η ρύθμιση αυτή εκφράζει την ευαισθησία του Κοινοβουλίου και τη θέλησή του να παρεμβαίνει ενεργά, τόσο προληπτικά όσο και κατασταλτικά, με τη συστηματική παρακολούθηση, αλλά ενδεχόμενα και με τον γενικότερο έλεγχο της διαχείρισης των οργανισμών και επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα.

4.9 Ειδικά ρυθμίζεται επίσης η πρόταση κατηγορίας εναντίον του Προέδρου της Δημοκρατίας (άρθρο 158). Βασικά αποδίδεται ισχύον δίκαιο, με τη διευκρίνιση, σε αρμονία με τις νέες διατάξεις του Σύντάγματος για εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας, ότι η ψηφοφορία είναι ονομαστική και γίνεται σε μυστική συνεδρίαση.

4.10 θεσμοθετείται η επιστημονική τεκμηρίωση και επεξεργασία των σχεδίων και των προτάσεων νόμων, που θα παραπέμπονται για το σκοπό τούτο στην προβλεπόμενη από το Σύνταγμα (άρθρο 85 παραγρ. 5) επιστημονική υπηρεσία της Βουλής που μέχρι σήμερα παρέμενε ανενεργός. Πρόκειται για μια υπηρεσία που τώρα θα συγκροτηθεί (άρθρα 159 και επόμενα) και θα στελεχωθεί από επιστήμονες υψηλού κύρους, στηριζόμενη στη σύγχρονη τεχνολογία, όπως είναι οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές και τα άλλα μέσα πληροφορικής. Η καινοτομία τούτη, όχι μόνο καλύπτει τη συνταγματική πρόβλεψη, αλλά και ουσιαστικοποιεί το θεσμό της Βουλής, ως ανεξάρτητης εξουσίας από τις άλλες δύο. Η επιστημονική υπηρεσία θα συγκροτείται από τη διεύθυνση επιστημονικών μελετών, τη διεύθυνση μηχανογράφησης και τη διεύθυνση βιβλιοθήκης της Βουλής.

Με ιδιαίτερη έμφαση ορίζεται ότι οι διευθύνσεις της επιστημονικής υπηρεσίας της Βουλής, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, ενεργούν απολύτως αντικειμενικά και σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τους κανόνες της επιστήμης.

Για τη διασφάλιση του στόχου αυτού η επιστημονική διεύθυνση των εργασιών της υπηρεσίας αυτής ανατίθεται στο επιστημονικό συμβούλιο που υπάγεται απευθείας στον Πρόεδρο

της Βουλής. Το επιστημονικό συμβούλιο θα συγκροτείται από καθηγητές πανεπιστημίων και ειδικούς επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους. Επιστημονικοί συνεργάτες θα απασχολούνται με τα εκάστοτε θέματα των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών, μέσα από την αρτιότερη επιστημονική και νομοτεχνική υποβοήθησή τους, και ιδίως την ενίσχυση του έργου τους με τη συνδρομή της πληροφορικής. Η παρακοπή στην επιστημονική υπηρεσία θα γίνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής, που θα ενεργεί είτε αυτεπάγγελα είτε ύστερα από πρόταση της αρμόδιας κοινοβουλευτικής επιτροπής. Τα κείμενα των σχεδίων ή των προτάσεων νόμων, έτσι όπως τα επεξεργάστηκε η επιστημονική υπηρεσία, μαζί με την αντίστοιχη έκθεσή της, θα τυπώνονται και θα διανέμονται στους Βουλευτές για να αποτελέσουν υλικό της συζήτησης που επακολουθεί στην ολομέλεια ή στο τμήμα της Βουλής.

4.11 Τελικά γίνονται ειδικές ρυθμίσεις που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση ορισμένων κατηγοριών υπαλλήλων της Βουλής. Τα άρθρα ¹⁶⁸⁻¹⁷⁰ επανασέρουν την υπηρεσιακή γαλήνη σε μεγάλο αριθμό υπαλλήλων που αντιδικούν στα διοικητικά δικαστήρια, καθώς και την αποκατάσταση αδικίας για υπαλλήλους που διώχθηκαν κατά τη δικτατορία και που επανήλθαν στη Βουλή, αλλά δεν τους είχε αναγνωριστεί ολόκληρος ο εκτός υπηρεσίας χρόνος.

Κύριοι συνάδελφοι, το σχέδιο νέου Κανονισμού που έχω την τιμή να εισηγηθώ στη Βουλή μπορεί να θεωρηθεί, δίχως υπερβολή, επαρκής, νομίζω: κατάκτηση, πάνω στην οποία ελπίζεται βάσιμα ότι θα στηρίχθει η ουσιαστική αναβάθμιση του Κοινοβουλευτικού έργου.

Συντελούνται αλλαγές που, σε προηγούμενες εποχές, δεν μπορούσε να ελπίζει και η πλέον θεληματική πρωτοβουλία. Διαθέσεις και φιλοδοξίες βέβαια υπήρχαν. Όμως αντικειμενικές δυσχέρειες εμπόδιζαν την πραγματοποίησή τους.

Χαίρομαι ιδιαίτερα που το ιστορικό τούτο έργο συντελείται με τη σύμπραξη και την αποφασιστική συνεργασία όλων των μελών της διευρυμένης διαρκούς Κοινοβουλευτικής Επιτροπής του Κανονισμού που εκπροσωπούν όλες τις πολιτικές τάσεις του Κοινοβουλίου μας.

Η ολοπρόθυμη τούτη σύμπραξη και η γενικότερη συμβολή είναι η καλύτερη εγγύηση της επιτυχίας της μεταρρύθμισης και με βεβαιότητα αναμένεται. Την αξίζει και τη δικαιούται το κοινοβουλευτικό μας πολίτευμα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΑΛΕΥΡΑΣ